

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i'r Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 13/10/26
Aelod Cabinet: Cyngorydd Llio Elenid Owen
Swyddog Cyswllt: Ian Jones
Rhif cyswllt: 01286 679335
Teitl yr Eitem: Adroddiad Blynnyddol Iechyd, Diogelwch a Llesiant

1 GOFYN PENDERFYNIAD

Mae'r adroddiad hwn yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet fel bod gan aelodau drosolwg hanfodol o'r prif faterion iechyd a diogelwch a gododd yn ystod 2025/26.

2 Y RHESWM PAM FOD ANGEN PENDERFYNIAD

Nid oes angen penderfyniad penodol. Yn hytrach, cyflwynir yr adroddiad hwn gan fod angen i aelodau'r Cabinet fod yn ymwybodol o'r materion a amlinellir yn yr adroddiad hwn, a chael trosolwg strategol o'r sefyllfa bresennol at ddibenion rheoli iechyd a diogelwch yn effeithiol o fewn y Cyngor.

3 CYFLWYNIAD

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r prif bwyntiau yr ydych chi fel Aelodau'r Cabinet angen bod yn ymwybodol ohonynt mewn perthynas â pherfformiad y Cyngor ar faterion iechyd a diogelwch. Mae'r adroddiad yn amlinellu'r prif faterion a gododd yn ystod y flwyddyn.

4 UNRHYW YMGYNGHORIADAU CYN GWNEUD Y PENDERFYNIAD

Swyddogion Statudol

Prif Swyddog Cyllid –

“Mae'r adroddiad yn cyfleu gwybodaeth i'r Cabinet a nid yw'r penderfyniad a geisir yn creu ymrwymiad gwariant. Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb ariannol. “

Swyddog Monitro -

“Mae'r adroddiad yn esbonio fod y Cabinet a rôl o fewn ein fframwaith iechyd a diogelwch. Mae'n briodol ei fod yn derbyn y wybodaeth sydd yma er yn rhoi sicrwydd ynglŷn a'n trefniadau yn y maes pwysig yma.”

Cyflwyniad a Rhesymeg

Mae'r Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant yn parhau i chwarae rhan allweddol wrth gefnogi gweithwyr a rheolwyr Cyngor Gwynedd, gan hyrwyddo diwylliant lle mae iechyd, diogelwch a llesiant yn rhan annatod o'r ffordd rydym yn cynllunio, rheoli a darparu gwasanaethau.

Yn ystod 2025/26, bu ffocws penodol ar gryfhau trefniadau llywodraethu, gwella'r defnydd o ddata a datblygu diwylliant mwy rhagweithiol o ran rheoli risg. Er bod nifer yr adroddiadau damweiniau a digwyddiadau wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn, mae nifer y digwyddiadau mwyaf difrifol wedi gostwng. Mae hyn yn awgrymu gwell ymwybyddiaeth a mwy o barodrwydd ymhlith staff i adrodd am ddigwyddiadau a methiannau agos, gan ddarparu gwybodaeth fwy cyflawn i gefnogi gwelliannau.

Mae gwaith y Modelau Diogelu wedi parhau ar draws gwasanaethau'r Cyngor, gyda dadansoddiadau'n cael eu rhannu gyda rheolwyr er mwyn adnabod cryfderau, meysydd i'w datblygu a blaenoriaethau ar gyfer gwella. Mae'r gwaith hwn wedi cyfrannu at ddealltwriaeth fwy cyson o gyfrifoldebau iechyd a diogelwch ac wedi helpu gwasanaethau i gynllunio eu rhaglenni gwaith yn fwy effeithiol.

Yn ogystal, cyflwynwyd system ddigidol newydd ar gyfer adrodd damweiniau a digwyddiadau, gan roi mynediad gwell at wybodaeth reoli a galluogi adnabod tueddiadau a risgiau yn fwy amserol. Cynhaliwyd hefyd beilot o brofion alcohol a chyffuriau ar hap fel rhan o ymrwymiad parhaus y Cyngor i sicrhau amgylchedd gwaith diogel a chefnogol.

Mae'r datblygiadau hyn yn adlewyrchu ymrwymiad y Cyngor i sicrhau gwelliant parhaus, cryfhau trefniadau rheoli iechyd a diogelwch, a chefnogi llesiant gweithwyr er mwyn darparu gwasanaethau diogel ac effeithiol i bobl Gwynedd.

Ystadegau Damweiniau 2025/26

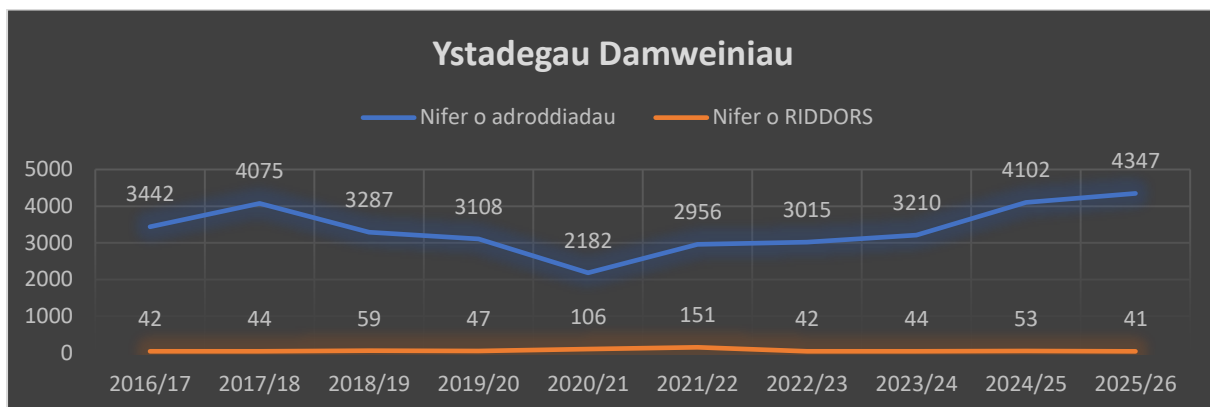
Yn ystod 2025/26, derbyniodd y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant gyfanswm o 4,347 o adroddiadau am ddigwyddiadau. Mae hyn yn parhau'r duedd o gynnydd graddol yn nifer yr adroddiadau a welwyd ers 2022/23.

Er bod y cynnydd hwn yn ymddangos yn sylweddol ar yr olwg gyntaf, mae'n debygol ei fod yn adlewyrchu gwell diwylliant adrodd ar draws y Cyngor yn hytrach na chynnydd cyfatebol mewn digwyddiadau difrifol. Dros y blynyddoedd diwethaf, mae'r Cyngor wedi buddsoddi'n sylweddol mewn codi ymwybyddiaeth, datblygu sgiliau rheolwyr a hyrwyddo pwysigrwydd cofnodi digwyddiadau a methiannau agos.

Mae nifer o ffactorau wedi cyfrannu at hyn, gan gynnwys ailgychwyn rhaglenni hyfforddiant IOSH Rheoli'n Ddiogel yn dilyn y pandemig, gwaith parhaus i annog adrodd digwyddiadau treisgar o fewn gwasanaethau perthnasol, yn enwedig o fewn ysgolion, a'r hyfforddiant a ddarparwyd i reolwyr fel rhan o weithrediad y system adrodd digwyddiadau newydd yn ystod chwarter olaf y flwyddyn.

Mae'r cynnydd yn nifer yr adroddiadau yn rhoi darlun mwy cyflawn o'r risgiau a'r digwyddiadau sy'n digwydd ar draws y Cyngor, gan alluogi gwasanaethau ac arweinwyr i adnabod tueddiadau, targedu mesurau rheoli a chefnogi gwelliant parhaus mewn iechyd a diogelwch.

Mae **Siart 1** yn dangos y niferoedd i'w gymharu â blynyddoedd hanesyddol.

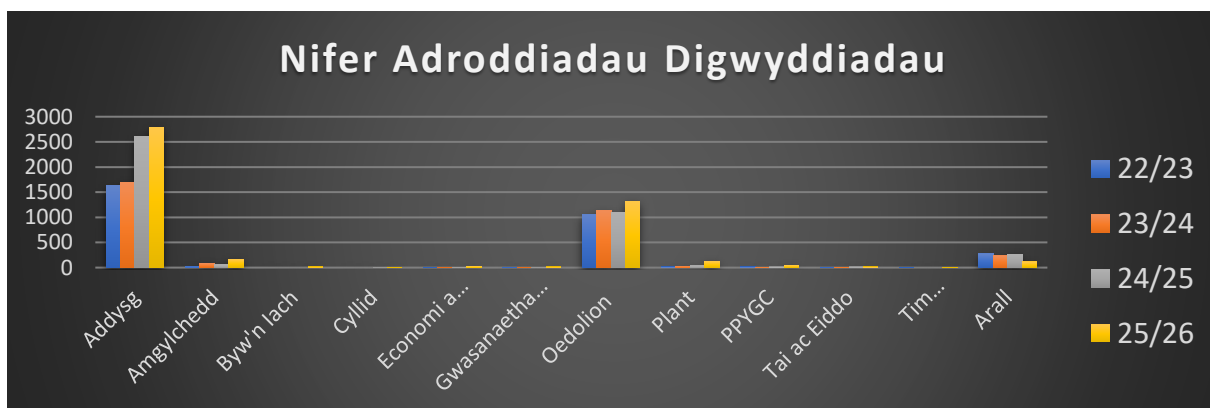

Siart 1: Nifer y Digwyddiadau Fesul Blwyddyn

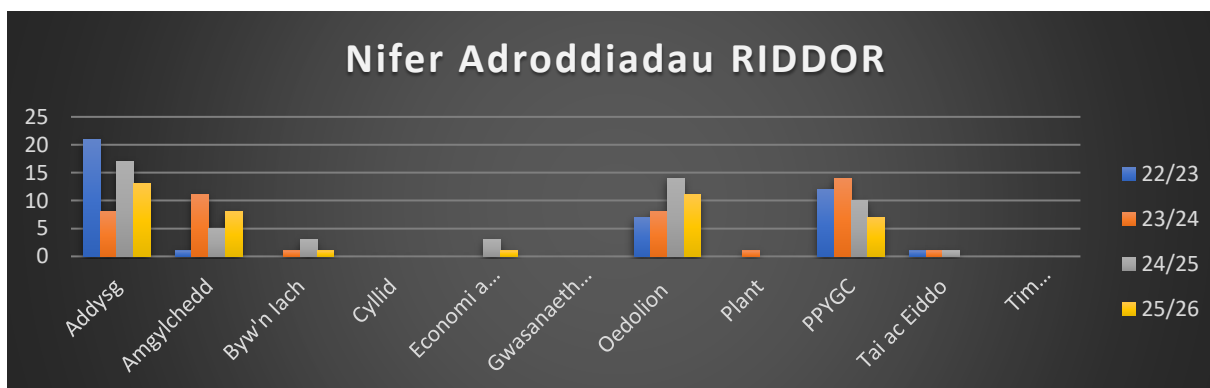
Gellir gweld yn Siart 1 hefyd nifer y digwyddiadau mwyaf difrifol, sef y rhai sy'n adroddiadwy dan Reoliadau Adrodd Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus (RIDDOR). Yn ystod 2025/26, cofnodwyd 41 digwyddiad o'r fath.

Er bod cyfanswm nifer yr adroddiadau wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn, nid yw'r cynnydd hwn wedi'i adlewyrchu yn nifer y digwyddiadau mwyaf difrifol. Yn wir, mae nifer yr adroddiadau RIDDOR wedi gostwng o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Mae hyn yn rhoi rhywfaint o sicrwydd bod y cynnydd mewn adroddiadau yn debygol o adlewyrchu gwell ymwybyddiaeth a diwylliant adrodd cryfach ar draws y Cyngor, yn hytrach na chynnydd cyfatebol mewn digwyddiadau difrifol.

Yn dilyn cais gan aelodau'r Cabinet yn yr adroddiad blynyddol blaenorol, mae gwybodaeth fanwl bellach wedi'i chynnwys am niferoedd y digwyddiadau ar lefel adrannol. Mae Siart 2 yn dangos cyfanswm nifer yr adroddiadau a dderbyniwyd o fewn pob adran, tra bod Siart 3 yn dangos nifer y digwyddiadau adroddiadwy o dan RIDDOR. Mae'r wybodaeth hon yn cynorthwyo i adnabod tueddiadau o fewn gwasanaethau unigol ac yn cefnogi'r broses o dargedu adnoddau, hyfforddiant a mesurau rheoli lle bo angen.

Siart 2: Nifer yr adroddiadau fesul adran a blwyddyn

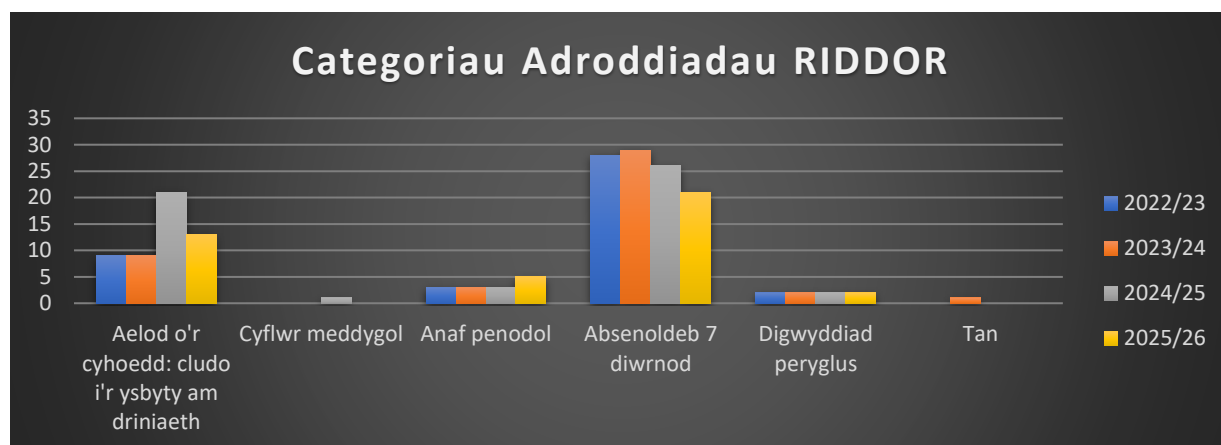

Siart 3: Nifer yr adroddiadau RIDDOR fesul adran a blwyddyn

O ran y math o ddigwyddiadau sy'n cael eu hadrodd, gweler y ddwy siart ganlynol. Mae Siart 4 yn dangos y categorïau RIDDOR a ddefnyddiwyd i adrodd digwyddiadau yn ystod 2025/26, mewn cymhariaeth â'r blynyddoedd blaenorol.

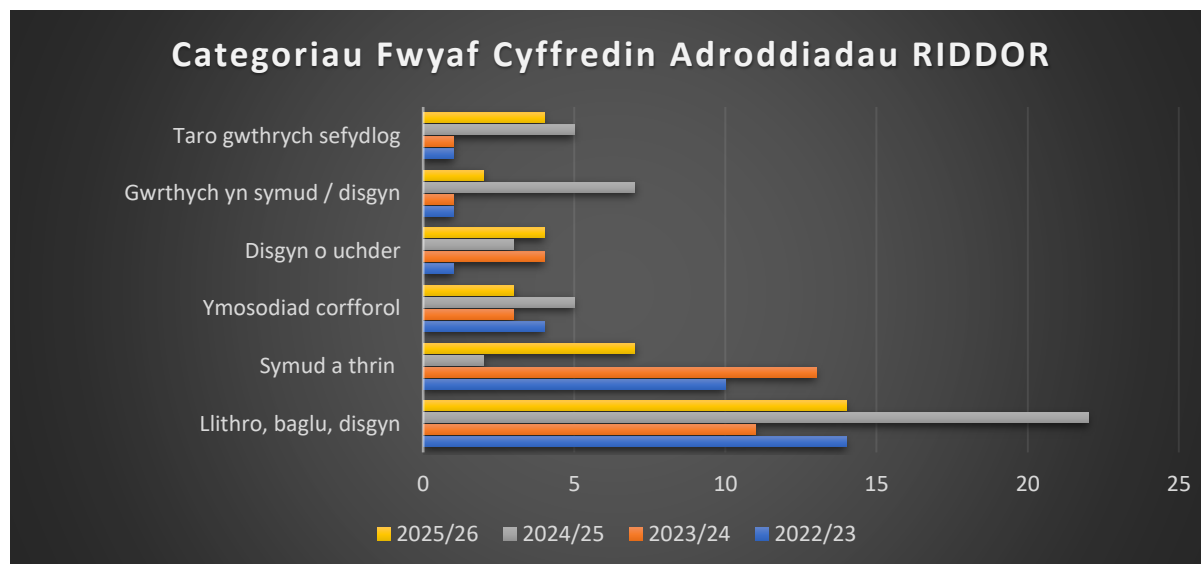
Ar y cyfan, nid oes newid sylweddol yn y patrwm o flwyddyn i flwyddyn, gyda'r prif categorïau yn parhau'n gymharol gyson. Mae hyn yn awgrymu nad oes unrhyw risg newydd neu duedd anarferol wedi dod i'r amlwg yn ystod y flwyddyn, ac mae natur y digwyddiadau mwyaf difrifol yn debyg i'r hyn a welwyd yn hanesyddol.

Mae'r wybodaeth hon yn helpu'r Cyngor i sicrhau bod adnoddau, hyfforddiant a mesurau rheoli yn parhau i ganolbwyntio ar y meysydd risg sydd wedi bod yn gyson dros gyfnod o amser.

Siart 4: Categoriâu adroddiadau RIDDOR fesul blwyddyn

Yn **Siart 5**, gellir gweld y prif categorïau o ddigwyddiadau sy'n arwain at adroddiadau RIDDOR.

Siart 5: Categoriâu mwyaf cyffredin o ddigwyddiadau wedi'u hadrodd o dan RIDDOR

Ym mis Tachwedd 2025, cychwynnwyd peilot ar gyfer y System Adrodd Digwyddiadau Iechyd a Diogelwch newydd. Yn dilyn cyfnod llwyddiannus o dreialu, cyflwynwyd y system ar draws pob gwasanaeth ym mis Ionawr 2026. Er mwyn cefnogi'r gweithrediad, darparodd yr Uned Iechyd a Diogelwch hyfforddiant i 449 o reolwyr ac arweinyddion tîm, gyda rhagor o sesiynau wedi'u trefnu yn ystod 2026/27.

Mae'r system newydd yn cynrychioli cam sylweddol ymlaen yn y ffordd y mae'r Cyngor yn rheoli ac yn monitro digwyddiadau iechyd a diogelwch. Mae'n darparu proses fwy syml a hygyrch ar gyfer adrodd digwyddiadau, yn gwella mynediad at wybodaeth reoli ac yn galluogi adnabod tueddiadau a meysydd risg yn fwy effeithiol.

Bwriedir recordio'r sesiynau hyfforddi er mwyn sicrhau bod y deunydd ar gael i reolwyr nad ydynt wedi gallu mynychu'r sesiynau byw, a bydd y cynnwys hefyd yn cael ei gynnwys yn rhaglen IOSH Rheoli'n Ddiogel ar gyfer rheolwyr newydd. Yn unol â'r cynllun gweithredu, y bwriad yw trosglwyddo'n llawn i'r system newydd o 1 Ebrill 2026, gyda'r system bapur a'r system ddigidol yn rhedeg ochr yn ochr tan hynny.

Mae'r system yn cynnwys nifer o nodweddion sydd wedi'u cynllunio i wella trefniadau rheoli digwyddiadau ar draws y Cyngor, gan gynnwys:

- ffurflenni adrodd ar-lein ar gael i bob aelod o staff drwy eu cyfrif Hunanwasanaeth;
- y gallu i adrodd damweiniau, digwyddiadau treisgar a digwyddiadau eraill sydd wedi cael effaith ar aelodau staff neu'r cyhoedd;
- trefniadau symlach ar gyfer adrodd methiannau agos a pheryglon, gan gefnogi dull mwy rhagweithiol o adnabod a rheoli risg;
- dangosfyrddau rheoli sy'n galluogi rheolwyr i fonitro digwyddiadau o fewn eu timau a'u gwasanaethau;
- proses ymchwilio safonol ar gyfer rheolwyr; a
- chyfleuster i gofnodi a monitro gweithredoedd gwella yn dilyn ymchwiliadau.

Gorfodaeth a Chydymffurfio

Yn ystod 2025/26, cynhaliodd yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (AGID) un ymweliad â Chyngor Gwynedd fel rhan o raglen genedlaethol o arolygiadau o fewn llywodraeth leol.

Roedd yr ymweliad yn canolbwyntio ar gydymffurfiaeth â deddfwriaeth sy'n ymwneud â storio a defnyddio cynhyrchion diogelu planhigion. Ymwelodd swyddogion AGID â Pharc Padarn, Parc Glynllifon a Gwasanaeth Cynnal Tiroedd yng Nghibyn er mwyn adolygu trefniadau storio, defnyddio a rheoli plaladdwyr.

Roedd yr arolygiad yn cynnwys adolygu addasrwydd y storfeydd, cymhwysedd unigolion sy'n defnyddio'r cynhyrchion, trefniadau cadw cofnodion, cyflwr offer perthnasol a chydymffurfiaeth â gofynion deddfwriaethol cysylltiedig.

Ar y cyfan, roedd canlyniad yr arolygiad yn gadarnhaol ac ni godwyd unrhyw faterion sylweddol oedd yn golygu bod angen camau gorfodi ffurfiol. Rhoddwyd cyngor llafar ar nifer fach o faterion gweinyddol ac ymarferol er mwyn cryfhau trefniadau ymhellach.

Roedd y prif argymhellion yn ymwneud â:

- arwyddion storio plaladdwyr;
- argaeledd offer brys, gan gynnwys golchi llygaid;
- darparu pecynnau gollyngiadau priodol;
- gwaredu cynnyrch heb ei labelu;
- sicrhau cysondeb mewn cofnodion chwistrellu.
- Mae gan Gyngor Gwynedd fis i weithredu'r cyngor llafar gan mai dim ond mân ganfyddiadau oeddynt.

Mae'r holl gamau gweithredu perthnasol wedi'u hadnabod a'u gweithredu o fewn yr amserlen a nodwyd gan AGID. Mae canlyniad yr arolygiad yn darparu sicrwydd bod trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli cynhyrchion diogelu planhigion yn gyffredinol yn effeithiol ac yn cydymffurfio â'r gofynion perthnasol.

Datblygu Capasiti a Chynaliadwyedd y Gwasanaeth

Yn ystod 2025/26, parhaodd y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant i ymateb i bwysau capasiti a'r galw cynyddol ar draws ystod eang o feysydd gwaith. Er gwaethaf newidiadau o fewn y gweithlu yn ystod y flwyddyn, mae'r gwasanaeth wedi parhau i gyflawni ei raglen waith a datblygu capasiti ar gyfer y dyfodol.

Fel rhan o'r gwaith hwn, bu'r Gwasanaeth yn llwyddiannus mewn cais am gyllid i sefydlu swydd Ymgynghorydd Iechyd, Diogelwch a Llesiant ychwanegol i gefnogi'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd. Bydd y swydd newydd yn cryfhau capasiti'r gwasanaeth, yn darparu cefnogaeth fwy penodol i wasanaethau sy'n gweithredu mewn amgylcheddau cymhleth a gyda lefel uchel o gyfrifoldebau iechyd, diogelwch a llesiant.

Yn ogystal, mae'r Gwasanaeth wedi parhau i fuddsoddi mewn datblygu'r gweithlu drwy gefnogi hyfforddion proffesiynol o fewn y timau Iechyd a Diogelwch ac Iechyd Galwedigaethol. Mae hyn yn cyfrannu at ddatblygu arbenigedd mewnol, cynllunio olyniaeth a sicrhau bod gan y gwasanaeth y sgiliau a'r wybodaeth angenrheidiol i ymateb i ofynion y dyfodol.

Mae'r datblygiadau hyn yn adlewyrchu ymrwymiad parhaus i sicrhau bod gan y gwasanaeth y capasiti, yr arbenigedd a'r gwydnwch angenrheidiol i gefnogi'r Cyngor wrth reoli ei gyfrifoldebau iechyd, diogelwch a llesiant.

Rhaglen Waith y Gwasanaeth: Iechyd a Diogelwch

Yn ystod 2025/26, parhaodd yr Uned Iechyd a Diogelwch i ddatblygu a chryfhau trefniadau iechyd a diogelwch ar draws y Cyngor. Roedd y rhaglen waith yn cynnwys adolygu polisiau a gweithdrefnau, darparu hyfforddiant, datblygu systemau newydd a chefnogi gwasanaethau i reoli risgiau yn effeithiol. Mae'r adrannau canlynol yn crynhoi'r prif gyflawniadau yn ystod y flwyddyn.

Adolygu Polisiau a Gweithdrefnau

Yn ystod 2025/26, parhaodd yr Uned Iechyd a Diogelwch i adolygu a diweddarau polisiau a gweithdrefnau allweddol er mwyn sicrhau eu bod yn parhau'n gyfredol, yn adlewyrchu arfer da, ac yn darparu canllawiau ymarferol i reolwyr a staff.

Cyflwynwyd y gweithdrefnau canlynol i'r Panel Iechyd, Diogelwch a Llesiant Corfforaethol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr undebau llafur, aelodau etholedig a swyddogion perthnasol o bob rhan o'r Cyngor:

- **Peiriannau ac Offer:** Gweithdrefn newydd sy'n egluro cyfrifoldebau rheolwyr a gweithwyr o ran defnyddio, archwilio a chynnal offer yn ddiogel, gan roi ffocws ar asesu risg, hyfforddiant a chydymffurfiaeth.
- **Lles Meddyliol:** Adolygwyd a chyfunwyd canllawiau presennol i greu un weithdrefn gynhwysfawr sy'n cyd-fynd â Chynllun Llesiant Staff y Cyngor ac sy'n cryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael i weithwyr a rheolwyr.

- **Gweithio o Uchder:** Diweddarwyd y weithdrefn yn sylweddol i gynnwys mwy o arweiniad ymarferol, enghreifftiau a mesurau rheoli sydd wedi'u cynllunio i helpu rheolwyr i leihau'r risg o anafiadau difrifol a marwolaethau.
- **Asesu Risg:** Adolygwyd y weithdrefn er mwyn darparu canllawiau cliriach ar gynnal asesiadau risg, defnyddio mesurau rheoli ac ystyried asesiadau risg deinamig.

Yn ogystal â'r gwaith uchod, adolygwyd nifer o weithdrefnau eraill gyda mân ddiwygiadau a diweddariadau, gan gynnwys:

- Gweithfannau Cyfrifiadurol
- Rheoli Contractwyr
- Ymyrraeth a Grym Rhesymol
- Profion PAT

Mae'r gwaith hwn yn sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau'r Cyngor yn parhau i gefnogi rheolaeth effeithiol o iechyd a diogelwch, gan ddarparu canllawiau clir, cyson a chyfredol i reolwyr a gweithwyr ar draws y sefydliad.

Hyfforddiant

Mae hyfforddiant yn parhau i fod yn elfen allweddol o raglen waith yr Uned, gan gefnogi rheolwyr a staff i ddeall a chyflawni eu cyfrifoldebau iechyd a diogelwch. Yn ystod 2025/26, darparwyd amrywiaeth o gyrsiau a sesiynau datblygu ar draws y Cyngor, gan ganolbwyntio ar gryfhau sgiliau rheoli risg, gwella cydymffurfiaeth a chefnogi diwylliant cadarnhaol o iechyd a diogelwch.

Dyma'r cyrsiau a ddarparwyd yn 2025/26 a'r niferoedd a gafodd eu hyfforddi:

- **IOSH: Rheoli'n Ddiogel**

Mae IOSH: Rheoli'n Ddiogel yn parhau i fod yn gwrs craidd i reolwyr a goruchwylwyr, gan ddatblygu eu dealltwriaeth o gyfrifoldebau iechyd a diogelwch a'u gallu i reoli risgiau yn effeithiol.

Yn ystod 2025/26:

- Cynhaliwyd 8 cwrs llawn a 4 cwrs diweddar;
- Cymhwyswyd 147 o reolwyr;
- Mae 70% o reolwyr a staff perthnasol bellach yn meddu ar dystysgrif ddilys.

Un o'r prif heriau sy'n parhau yw sicrhau bod rheolwyr yn gallu neilltuo amser i fynychu hyfforddiant gorfodol ac argymelledig yng nghyd-destun pwysau gweithredol a chapasiti gwasanaethau. Er bod darpariaeth hyfforddiant ar gael, nid yw pob cwrs yn cael ei redeg i'w gapasiti llawn. Bydd y Gwasanaeth yn parhau i fonitro lefelau presenoldeb ac yn gweithio gyda Phenaethiaid Adran i sicrhau bod datblygu cymhwysedd iechyd a diogelwch yn cael ei ystyried yn elfen hanfodol o reolaeth effeithiol a lleihau risgiau gweithredol.

- **I-Act**

Mae hyfforddiant I-Act yn parhau i fod yn elfen bwysig o ymrwymiad y Cyngor i gefnogi iechyd meddwl a llesiant yn y gweithle. Mae'r rhaglen wedi'i chynllunio i ddatblygu sgiliau rheolwyr ac arweinwyr tîm i adnabod arwyddion cynnar o bryderon llesiant ac i gynnal sgysrsiau cefnogol gyda staff pan fo angen.

Yn ystod 2025/26:

- Cynhaliwyd 8 cwrs;
- Cymhwyswyd 78 o reolwyr ac arweinwyr tîm;

Mae 49% o'r rheolwyr a staff perthnasol bellach wedi cwblhau'r hyfforddiant.

Mae'r Uned Iechyd Galwedigaethol yn parhau i gydweithio â'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu er mwyn hyrwyddo'r rhaglen yn ehangach a chynyddu lefelau cyfranogiad ar draws y sefydliad.

Mae'r hyfforddiant hwn yn cyfrannu at ddatblygu diwylliant lle mae iechyd meddwl a llesiant yn cael eu hystyried yn rhan annatod o reoli pobl yn effeithiol, gan roi mwy o hyder i reolwyr wrth gefnogi aelodau eu timau.

- **Rheoli Safle**

Darperir y cwrs Rheoli Safle ar y cyd â'r Adran Tai ac Eiddo ac mae'n canolbwyntio ar reoli risgiau safle allweddol megis tân, asbestos a chlefyd y llengfilwyr.

Yn ystod 2025/26:

- Cynhaliwyd 7 cwrs;
- Cwblhaodd 41 o reolwyr yr e-ddysgu diweddar;
- Cymhwyswyd 142 o reolwyr;
- Mae 60% o'r rheolwyr perthnasol wedi cwblhau'r hyfforddiant neu'r diweddariad o fewn y tair blynedd diwethaf.

- **Symud a Thrin**

Parhaodd yr Uned i ddarparu rhaglen gynhwysfawr o hyfforddiant symud a thrin er mwyn lleihau'r risg o anafiadau i staff a defnyddwyr gwasanaeth.

Yn ystod 2025/26:

- Cynhaliwyd 42 cwrs symud a thrin gwrthrychau;
- Cynhaliwyd 47 cwrs symud a thrin pobl;
- Cynhaliwyd 1 cwrs symud a thrin mewn argyfwng;
- Cymhwyswyd cyfanswm o 648 aelod o staff.

Mae'r niferoedd hyn yn parhau i ddangos lefel uchel o alw am yr hyfforddiant ar draws y Cyngor.

- **Adrodd Digwyddiadau (Damweiniau a Methiannau Agos)**

Yn dilyn cyflwyno'r System Adrodd Digwyddiadau newydd, datblygwyd rhaglen hyfforddi benodol i sicrhau bod rheolwyr ac arweinwyr tîm yn gallu defnyddio'r system yn effeithiol a chefnogi eu timau i adrodd digwyddiadau.

Yn ystod 2025/26:

- Cynhaliwyd 29 sesiwn hyfforddi;
- Hyfforddwyd 458 o reolwyr ac arweinwyr tîm.

Mae'r hyfforddiant hwn wedi bod yn elfen allweddol o weithrediad llwyddiannus y system newydd ac wedi cyfrannu at gryfhau'r diwylliant adrodd ar draws y Cyngor.

Yn gyffredinol, mae'r rhaglen hyfforddi wedi parhau i gefnogi datblygiad sgiliau a chymhwysedd rheolwyr a staff ar draws y Cyngor. Mae'r lefel uchel o gyfranogiad yn dangos ymrwymiad parhaus i gryfhau trefniadau iechyd a diogelwch a sicrhau bod

gweithwyr yn meddu ar y wybodaeth a'r sgiliau angenrheidiol i gyflawni eu dyletswyddau yn ddiogel ac effeithiol.

System Ddigidol Iechyd a Diogelwch

Mae cam cyntaf y System Ddigidol Iechyd a Diogelwch bellach wedi'i weithredu ar draws y Cyngor. Mae'r system yn galluogi pob aelod o staff i adrodd digwyddiadau ar-lein drwy Hunanwasanaeth Staff, tra bod rheolwyr a phenaethiaid yn gallu monitro gwybodaeth a thueddiadau perthnasol drwy ddangosfyrddau rheoli pwrpasol.

Yn dilyn cyflwyno'r system yn chwarter olaf 2025/26, gwelwyd cynnydd yn nifer y digwyddiadau a adroddwyd (gweler Siart 1). Fodd bynnag, ni welwyd cynnydd cyfatebol yn nifer y digwyddiadau mwyaf difrifol, gyda nifer y digwyddiadau RIDDOR yn gostwng yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn awgrymu bod y system newydd wedi cyfrannu at gryfhau'r diwylliant adrodd ar draws y Cyngor, gan ei gwneud yn haws i staff gofnodi digwyddiadau a methiannau agos yn brydlon.

Mae'r system hefyd yn darparu gwell mynediad at wybodaeth reoli, gan alluogi gwasanaethau i adnabod tueddiadau, monitro perfformiad ac ymateb yn fwy effeithiol i risgiau iechyd a diogelwch.

Y cam nesaf fydd datblygu ail ran y system er mwyn darparu lle canolog ar gyfer rheoli asesiadau risg, archwiliadau a gwybodaeth iechyd a diogelwch arall. Bydd amserlen y datblygiad hwn yn ddibynnol ar flaenoriaethau ehangach y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth yn ystod 2026/27. Fodd bynnag, mae'r sylfeini bellach wedi'u gosod ar gyfer datblygu system gorfforaethol fwy integredig a fydd yn cefnogi trefniadau rheoli iechyd a diogelwch y Cyngor yn y tymor hir.

Gweithio'n Unig

Yn ystod 2025/26, parhaodd y grŵp gweithio'n unig i gefnogi gwasanaethau'r Cyngor i adnabod a rheoli risgiau sy'n gysylltiedig â gweithwyr sy'n cyflawni eu dyletswyddau ar eu pennau eu hunain. Cafodd adolygiad corfforaethol ei gynnal ar draws adrannau'r Cyngor i adnabod swyddi lle nad oedd yn bosibl dileu neu leihau'r holl risgiau i lefel dderbyniol drwy fesurau rheoli arferol.

O ganlyniad i'r gwaith hwn, nodwyd bod angen darparu 131 o ddyfeisiau diogelwch personol ar draws gwasanaethau'r Cyngor. Penderfynwyd ar hyn yn dilyn adolygiad o'r risgiau gweddilliol sy'n parhau mewn rhai gweithgareddau, er gwaethaf mesurau rheoli priodol. Mewn nifer o achosion, bydd y dyfeisiau'n cael eu rhannu rhwng gweithwyr yn hytrach na'u dyrannu i unigolion penodol, gan adlewyrchu anghenion gweithredol y gwasanaethau perthnasol.

Fel rhan o ddyletswydd gofal y Cyngor, bu gwaith i adnabod datrysiad addas fyddai'n galluogi gweithwyr i alw am gymorth yn gyflym mewn argyfwng a darparu trefniadau monitro priodol. Yn dilyn gwerthusiad o nifer o ddarparwyr, penderfynwyd cydweithio â Chyngor Conwy i weithredu system sy'n diwallu anghenion y ddau awdurdod ac sy'n darparu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg.

Mae'r trefniadau gweithredol bellach yn cael eu cwblhau, gyda hyfforddiant i reolwyr wedi'i drefnu a'r broses o gyflwyno'r dyfeisiau yn mynd rhagddi. Disgwylir y bydd y datblygiad hwn yn cryfhau trefniadau'r Cyngor ar gyfer diogelu gweithwyr sy'n wynebu'r risgiau mwyaf wrth gyflawni eu dyletswyddau.

Modelau Diogelwch

Yn ystod 2025/26, parhaodd gwaith y Modelau Diogelwch fel rhan o'r ymdrech ehangach i gryfhau diwylliant iechyd a diogelwch ar draws y Cyngor. Cynhaliwyd dadansoddiad o'r holiadur Modelau Diogelwch, gyda'r canlyniadau'n cael eu cyflwyno i'r rhan fwyaf o adrannau'r Cyngor erbyn diwedd y flwyddyn.

Mae'r gwaith wedi darparu darlun cliriach o gryfderau presennol, meysydd i'w datblygu a'r camau gweithredu sydd eu hangen i gefnogi gwelliant pellach. Mae hefyd wedi helpu gwasanaethau i asesu eu trefniadau presennol yn erbyn safonau'r Modelau Diogelwch a nodi blaenoriaethau ar gyfer y dyfodol.

Mae cynnydd yn erbyn y camau gweithredu a nodwyd yn cael ei fonitro drwy'r Fforwm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol. Er mwyn cryfhau trefniadau monitro a sicrhau trosolwg corfforaethol o gynnydd, cytunwyd i gofnodi'r prosiect a'r gweithredoedd cysylltiedig drwy Microsoft Planner. Bydd hyn yn galluogi gwasanaethau a'r Fforwm Corfforaethol i olrhain cynnydd, rhannu arfer da a monitro datblygiadau mewn modd mwy cyson ar draws y sefydliad.

Disgwylir i'r gwaith hwn chwarae rhan allweddol wrth gefnogi newid diwylliannol hirdymor, gan helpu gwasanaethau i ddatblygu trefniadau mwy aeddfed ac effeithiol ar gyfer rheoli iechyd a diogelwch a chyrraedd y safonau a nodir o fewn y Modelau Diogelwch.

Alcohol a Chyffuriau

Yn ystod 2025/26, parhaodd y gwaith o weithredu'r Polisi Alcohol a Chyffuriau, a ddatblygwyd drwy broses gydweithredol a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr undebau llafur o gamau cynnar yr adolygiad. Roedd y dull partneriaeth hwn yn allweddol wrth sicrhau bod y polisi'n adlewyrchu anghenion y gwasanaethau, y gweithlu a chyfrifoldebau'r Cyngor fel cyflogwr.

Yn dilyn cymeradwyaeth y polisi gan y Panel Iechyd, Diogelwch a Llesiant Corfforaethol, bu gwaith pellach i sicrhau bod categorïau swyddi perthnasol yn cael eu hadolygu a'u cofnodi o fewn systemau'r Cyngor. Yn ystod 2025, cynhaliwyd cyfnod pellach o ymgysylltu a chyfathrebu gyda rheolwyr er mwyn cefnogi gweithrediad cyson y trefniadau newydd ar draws gwasanaethau.

Fel rhan o'r broses weithredu, cynhaliwyd peilot o brofion alcohol a chyffuriau ar hap. Roedd y peilot yn llwyddiannus ac yn darparu gwybodaeth werthfawr ynghylch gweithrediad y trefniadau newydd. Yn ogystal, bu'r peilot yn cyfrannu at godi ymwybyddiaeth o'r polisi ac yn creu cyfleoedd i weithwyr gael gwell dealltwriaeth o'r trefniadau sydd wedi'u sefydlu i gefnogi iechyd, diogelwch a lesiant yn y gweithle.

Lle nodwyd bod angen cefnogaeth neu gyngor ychwanegol, roedd trefniadau priodol ar waith i gyfeirio unigolion at wasanaethau perthnasol, gan gynnwys yr Uned Iechyd Galwedigaethol. Mae hyn yn adlewyrchu egwyddorion craidd y polisi, sef hyrwyddo amgylchedd gwaith diogel tra'n sicrhau bod cymorth priodol ar gael i weithwyr pan fo angen.

Mae'r gwaith hwn wedi helpu i gryfhau trefniadau'r Cyngor yn y maes hwn drwy gyfuno mesurau rheoli risg gyda dull cefnogol sy'n rhoi pwyslais ar lesiant, ymwybyddiaeth a chyfrifoldeb ar y cyd.

Symud a Thrin Pobl

Ar y cyd â'r Gwasanaeth Datblygu Gweithlu yn yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, mae'r Hyfforddwr Symud a Thrin wedi cyfrannu at brosiect i gryfhau safonau hyfforddiant symud a thrin pobl, gan ganolbwyntio'n benodol ar y Gwasanaeth Preswyl gyda'r bwriad o ddatblygu'r dull yn ehangach ar draws y Cyngor.

Fel rhan o'r gwaith hwn, bu'r Adran Oedolion yn buddsoddi mewn hyfforddiant BTEC Hyfforddi'r Hyfforddwr ar gyfer gweithwyr allweddol o fewn cartrefi preswyl. Roedd hyn yn gyfle i ddatblygu arbenigedd lleol o fewn y gwasanaethau, gan gynyddu'r gallu i gefnogi a datblygu staff yn y gweithle.

Er mwyn sicrhau cysondeb o ran safonau a chynnwys yr hyfforddiant, bu'r Hyfforddwr Symud a Thrin yn cydweithio â'r Arweinydd Tîm Therapyddion Galwedigaethol i ddatblygu canllawiau safonol ar gyfer gweithgareddau symud a thrin cyffredin. Mae'r gwaith hwn yn darparu fframwaith cyson ar gyfer hyfforddi, asesu cymhwysedd a chefnogi arferion gwaith diogel ar draws gwasanaethau.

Yn ystod 2026/27, bwriedir cyflwyno ffolder hyfforddi safonol i'r gweithwyr allweddol hyn, gyda'r deunydd yn cael ei ddatblygu ymhellach dros amser. Bydd hyn yn cefnogi'r gwaith o ddarparu arweiniad ymarferol i staff newydd, cynnal gwiriadau cymhwysedd a chyfrannu at ddatblygu asesiadau risg symud a thrin cyson a chadarn.

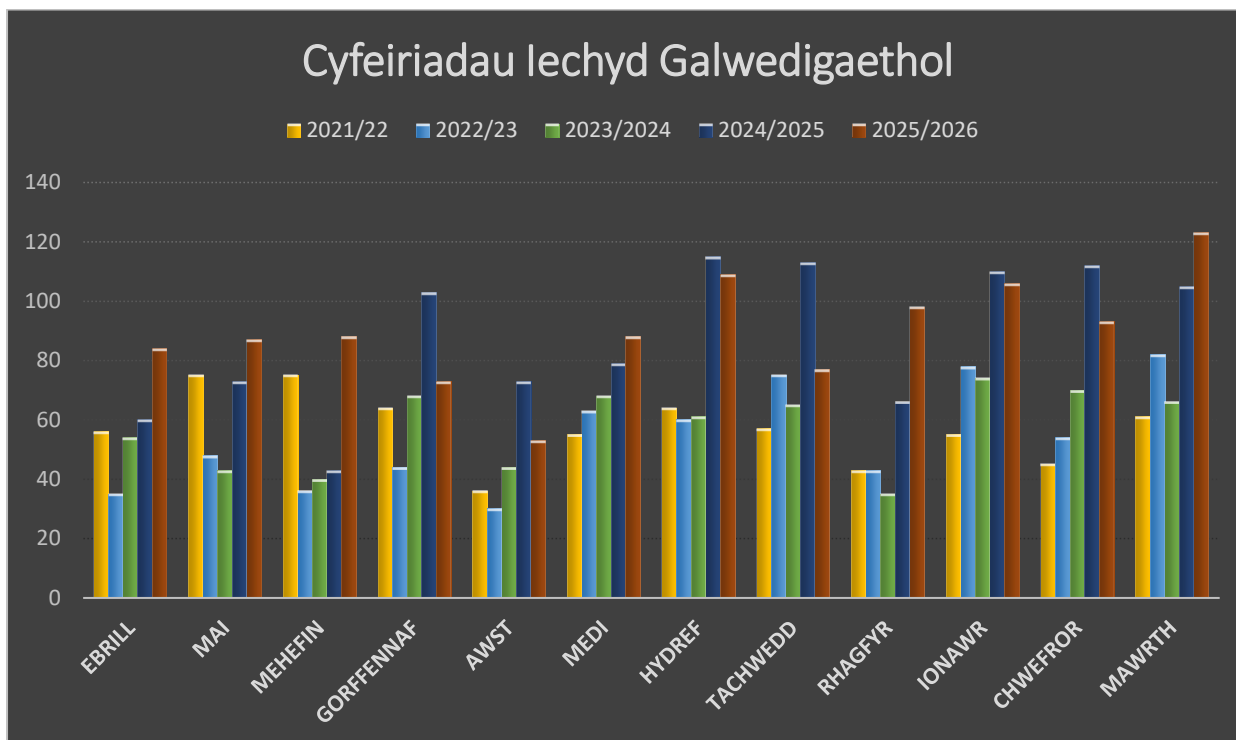
Disgwylir i'r gwaith hwn gryfhau trefniadau llywodraethu a sicrhau mwy o gysondeb yn y ffordd y mae hyfforddiant symud a thrin pobl yn cael ei ddarparu ar draws y gwasanaethau perthnasol.

Rhaglen Waith y Gwasanaeth: Iechyd Galwedigaethol

Mae'r Uned Iechyd Galwedigaethol yn parhau i chwarae rôl allweddol wrth gefnogi iechyd a llesiant gweithwyr Cyngor Gwynedd.

Yn ystod 2025/26, derbyniodd yr Uned gyfanswm o 1,079 o gyfeiriadau, o'i gymharu â 1,052 yn ystod 2024/25. Mae hyn yn cynrychioli'r ail flwyddyn yn olynol o gynnydd yn y nifer o gyfeiriadau a dderbyniwyd gan y gwasanaeth.

Mae'r cynnydd yn y nifer o gyfeiriadau yn debygol o adlewyrchu defnydd cynyddol o'r gwasanaeth gan reolwyr, ynghyd â gweithrediad y system salwch staff sydd yn annog ac yn atgoffa rheolwyr i wneud cyfeiriadau ar adegau priodol. Mae hyn wedi cyfrannu at sicrhau bod gweithwyr yn cael mynediad at gyngor a chefnogaeth yn fwy amserol.

Cyfeiriadau Iechyd Galwedigaethol 2021/22 - 2025/26

Er bod y cynnydd mewn cyfeiriadau yn dangos bod gweithwyr a rheolwyr yn manteisio ar y gefnogaeth sydd ar gael, mae hefyd wedi dod law yn llaw â chynnydd yng nghymhlethdod rhai achosion. Roedd 36% o'r cyfeiriadau yn ymwneud â straen personol a 13% yn ymwneud â straen sy'n gysylltiedig â gwaith.

Mae materion sy'n ymwneud ag iechyd meddwl, llesiant a straen yn parhau i gyfrif am gyfran sylweddol o waith yr Uned, gyda nifer o achosion yn gofyn am gefnogaeth ac ymyrraeth dros gyfnod estynedig.

Mae'r cynnydd mewn cyfeiriadau a chymhlethdod rhai achosion yn adlewyrchu heriau ehangach sy'n cael eu profi gan gyflogwyr ledled Cymru a Phrydain. Mae ystadegau cenedlaethol yn dangos bod straen, iselder a gorbryder sy'n gysylltiedig â gwaith yn parhau i gynyddu ac yn cynrychioli'r categori mwyaf o salwch sy'n gysylltiedig â gwaith ym Mhrydain.

Mae'r duedd hon yn atgyfnerthu pwysigrwydd y gwaith ataliol sy'n cael ei wneud ar draws y Cyngor mewn perthynas â llesiant staff, datblygu rheolwyr a chynnal trefniadau cymorth effeithiol i'r gweithlu.

Gwyliadwriaeth Iechyd

Mae profion gwyliadwriaeth iechyd yn parhau i fod yn elfen hanfodol o waith statudol yr Uned, gan sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â gofynion cyfreithiol ac yn diogelu iechyd y gweithlu.

Yn ystod 2025/26, cyflawnwyd carreg filltir bwysig i'r gwasanaeth gyda'r penderfyniad i sefydlu swydd y Swyddog Iechyd Galwedigaethol ar sail barhaol. Mae hyn yn darparu sefydlogrwydd hirdymor i'r gwasanaeth ac yn cryfhau gallu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol ym maes gwyliadwriaeth iechyd.

Yn ystod y flwyddyn, derbyniodd 439 o unigolion brofion gwyliadwriaeth iechyd. Yn dilyn newidiadau i'r gofynion a'r canllawiau perthnasol, mae angen galw 350 o unigolion yn ôl

am brofion clyw ychwanegol yn gynt nag a ragwelwyd yn flaenorol. Mae hyn yn cyfateb i tua 79% o'r unigolion a gafodd eu cynnwys yn y rhaglen.

Mae cynnal rhaglen wylidwriaeth iechyd gadarn yn parhau i fod yn elfen bwysig o gyfrifoldebau statudol y Cyngor. Mewn ymateb i'r galw cynyddol a'r angen i gynnal trefniadau effeithiol yn y tymor hir, mae'r Uned wedi cryfhau ei phrosesau gweinyddol a monitro, gwella trefniadau cofnodi a chynyddu capasiti er mwyn sicrhau bod y rhaglen yn cael ei gweithredu'n effeithiol ac yn gynaliadwy.

Mae sefydlu swydd y Swyddog Iechyd Galwedigaethol ar sail barhaol yn darparu sylfaen gadarn ar gyfer datblygu'r gwasanaeth ymhellach a sicrhau bod y Cyngor yn parhau i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol yn y maes hwn.

Llesiant Staff

Mae'r Uned Iechyd Galwedigaethol wedi parhau i gydweithio'n agos gydag Adnoddau Dynol ac adrannau gwasanaeth i gefnogi iechyd a llesiant gweithwyr ar draws y Cyngor.

Yn ystod 2025/26, bu ffocws penodol ar ddefnyddio gwybodaeth am absenoldebau salwch i adnabod gwasanaethau a lleoliadau lle'r oedd lefelau salwch yn uwch na'r disgwyl. Mewn ymateb, cynhaliwyd ymweliadau wedi'u targedu gan y gwasanaeth i ddarparu gwiriadau iechyd a chodi ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth sydd ar gael i weithwyr.

Yn ystod y flwyddyn, cynhaliwyd sesiynau mewn nifer o ysgolion, gan gynnwys Ysgol Friars, Ysgol Tryfan ac Ysgol y Moelwyn, yn dilyn trafodaethau gyda'r gwasanaethau perthnasol ac adolygu data absenoldebau lle bo hynny'n briodol.

Yn ogystal â'r gwaith uniongyrchol hwn, parhaodd yr Uned i gefnogi'r rhaglen Llesiant gorfforaethol drwy gyfrannu at ymgyrchoedd cyfathrebu ac ymwybyddiaeth staff, gan gynnwys:

- Mis Ymwybyddiaeth Straen a Chodi Ymwybyddiaeth Canser (Ebrill 2025)
- Wythnos Iechyd Meddwl (Mai 2025)
- Ymwybyddiaeth Hyrwyddwyr Llesiant (Mehefin 2025)
- Hyrwyddo gwasanaeth MEDRA a'r trefniadau cyfeirio newydd (Gorffennaf 2025)
- Ymgyrch "Know Your Numbers" a gwiriadau pwysedd gwaed (Medi 2025)
- Diwrnod Iechyd Meddwl y Byd (Hydref 2025)
- Wythnos Ymwybyddiaeth Straen (Tachwedd 2025)
- Ionawr Sych ac Ionawr Glas (Ionawr 2026)
- Ymwybyddiaeth o raglenni sgrinio cenedlaethol (Chwefror 2026)

Mae'r gwaith hwn yn rhan o ymdrech ehangach i gefnogi iechyd a llesiant gweithwyr, gwella mynediad at wybodaeth a chefnogaeth, a helpu gwasanaethau i fynd i'r afael â materion a all gyfrannu at absenoldebau salwch.

Yn ogystal â'r gwaith a gyflawnir ar ran Cyngor Gwynedd, llwyddodd y Gwasanaeth i sicrhau estyniad pellach i'r cytundeb lefel gwasanaeth gyda Chyngor Sir Ynys Môn yn ystod y flwyddyn. Fel rhan o'r trefniant hwn, mae'r Uned yn darparu gwasanaethau iechyd Galwedigaethol i'r awdurdod, gan gynnwys cynnal dau glinig wythnosol ar safleoedd Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r trefniant yn adlewyrchu'r hyder parhaus yn ansawdd a phroffesiynoldeb y gwasanaeth a ddarperir gan y tîm.

Mae'r rhaglen waith hon yn adlewyrchu dull integredig o gefnogi iechyd, diogelwch a llesiant gweithwyr y Cyngor. Mae'r cydweithio rhwng Iechyd Galwedigaethol, Iechyd a Diogelwch, Adnoddau Dynol a Dysgu a Datblygu yn parhau i fod yn ffactor allweddol wrth

ymateb i anghenion newidiol y gweithlu a datblygu diwylliant sy'n rhoi blaenoriaeth i iechyd, diogelwch a llesiant.

Archwiliadau Systemau Rheoli Iechyd a Diogelwch

ISO 45001

Mae achrediad ISO 45001 yn parhau i fod yn gydnabyddiaeth bwysig o safonau rheoli iechyd, diogelwch a llesiant o fewn Cyngor Gwynedd. Ar hyn o bryd, mae'r system yn cael ei gweithredu o fewn yr Adran Priffyrdd, Peirianeg ac YGC, gyda BSI yn cynnal archwiliadau allanol a monitro'r system bob chwe mis.

Yn ystod 2025/26, llwyddodd yr Adran i gynnal ei hachrediad ISO 45001, ac ni chodwyd unrhyw faterion sylweddol yn ystod yr archwiliadau allanol. Yn ogystal, parhaodd yr Adran i gynnal rhaglen o archwiliadau mewnol, adolygiadau rheolaidd o'r gofrestr risg, a thrafodaethau drwy'r fforymau perthnasol er mwyn sicrhau bod trefniadau iechyd a diogelwch yn parhau i fod yn effeithiol.

Er i'r archwiliadau nodi rhai meysydd lle gellid cryfhau trefniadau ymhellach, gweithredwyd camau priodol i fynd i'r afael â'r materion hyn. Mae'r gwaith hwn yn adlewyrchu ymrwymiad parhaus yr Adran i welliant parhaus a chynnal safonau uchel o reoli iechyd a diogelwch.

Mae'r system ISO 45001 yn parhau i ddarparu sicrwydd annibynnol bod trefniadau rheoli iechyd a diogelwch yr Adran yn gweithredu'n effeithiol, tra hefyd yn cefnogi'r gwaith ehangach o ddatblygu a gwella trefniadau iechyd a diogelwch ar draws y Cyngor.

Rheoli Safle Preswyl

Yn ystod 2025/26, cynhaliodd swyddogion archwiliadau o'r trefniadau rheoli safle o fewn cartrefi preswyl y Cyngor. Roedd hyn yn cynnwys adolygu cynnwys y "bocsys glas", sy'n cynnwys gwybodaeth allweddol a dogfennaeth berthnasol ar gyfer rheoli risgiau safle megis tân, asbestos a chlefyd y llengfilwyr.

Ar y cyfan, roedd yr archwiliadau yn rhoi sicrwydd bod y trefniadau rheoli safle yn effeithiol, gyda'r rhan fwyaf o'r dogfennau, cofnodion a gwiriadau statudol yn gyfredol ac yn cael eu cynnal fel sy'n ofynnol.

Fodd bynnag, nodwyd nifer fechan o feysydd lle'r oedd angen cryfhau trefniadau ymhellach. Roedd y rhain yn ymwneud yn bennaf â sicrhau bod rhai polisiau a chynlluniau rheoli yn cael eu hadolygu a'u diweddarau'n brydlon, ynghyd â sicrhau cysondeb yn y broses o gwblhau a chofnodi rhai gwiriadau tân a chlefyd y llengfilwyr.

Rhodddwyd adborth ac argymhellion i'r rheolwyr safle perthnasol, a rhannwyd adroddiad cryno o'r canfyddiadau gyda'r rheolwyr ardal. Bydd y canlyniadau'n cael eu defnyddio i gefnogi gwelliant parhaus a sicrhau bod safonau rheoli safle yn parhau'n gyson ar draws y gwasanaeth.